

HRAVÁ

PŘÍRODOVĚDA

ČLOVĚK A JEHO SVĚT

Pracovní sešit pro 5. ročník ZŠ

V souladu s RVP

Vydavatelství
Taktik

HRAVÁ PŘÍRODOVĚDA 5

Člověk a jeho svět

Pracovní sešit pro 5. ročník ZŠ

Autoři: Adriena Binková
Mgr. Daniela Buriánková
Mgr. Lenka Hlavinková
Bc. Aneta Malovcová
Mgr. Lenka Sakařová
Mgr. Jana Sochorová
Mgr. Irena Šlahůnková
Mgr. Ing. Andrea Tláskalová

Recenzenti: Doc.PaedDr. Ivana Brtnová Čepičková, PhD.
Mgr. Oldřiška Janečková

Odborná spolupráce: Mgr. Blanka Kučerová

Odpovědní redaktoři: Adriena Binková

Ing. Jaroslav Brdjar

Jazyková korektorka: Mgr. Věra Štefánková

Grafická úprava a sazba: Helena Růžičková
Sára Doležalová

Návrh obálky: Mgr. Martin Pavlík

Ilustrace: Mgr. Martina Vaněčková

ISBN: 978-80-7563-070-4
2. vydání, 2017

Copyright: © Vydavatelství Taktik International, s.r.o., organizační složka, Praha 2014
(1. vydání 2014)

Vyrobil a vydal: Taktik International, s.r.o., Argentinská 38, 170 00 Praha 7

**Schválilo MŠMT čj. MSMT-11208/2017 dne 29. srpna 2017
k zařazení do seznamu učebnic pro základní vzdělávání pro výuku
ve vzdělávacím oboru Člověk a jeho svět s dobou platnosti šest let.**

Všechna práva vyhrazena. Šíření či reprodukce obsahu nebo jeho částí jakýmkoliv způsobem jsou bez předchozího písemného souhlasu vydavatele zakázány.

HRAVÁ PŘÍRODOVĚDA 5

ČLOVĚK A JEHO SVĚT
(pracovní sešit pro 5. ročník ZŠ)

.....
JMÉNO

.....
ŠKOLA

.....
TŘÍDA

.....
ŠKOLNÍ ROK

	OPAKOVÁNÍ ZE 4. ROČNÍKU.....	2
	I. ČLOVĚK V PŘÍRODĚ	
	1. Živá a neživá příroda	6
	2. Neživá příroda	7
	3. Vesmír	14
	4. Člověk a živá příroda	21
	II. ČLOVĚK	
	1. Lidské tělo.....	30
	2. Lidské výtvary	40
	ZÁVĚREČNÉ OPAKOVÁNÍ	45

OPAKOVÁNÍ ZE 4. ROČNÍKU

1 Součástí živé přírody jsou:

a

b

c

3 Spoj čarami správné dvojice.

Jednoleté byliny
(jednoletky)

Dvouleté byliny
(dvouletky)

Vytrvalé byliny
(trvalky)

V prvním roce vyrostou a dospějí, teprve v dalším roce jednou plodí a poté umírají.

Žijí velmi dlouho, dospělé byliny mohou plodit každý rok.

V jednom roce vyrostou, dospějí, vykvetou a umírají.

4 Popiš označené části těla semenné rostliny.

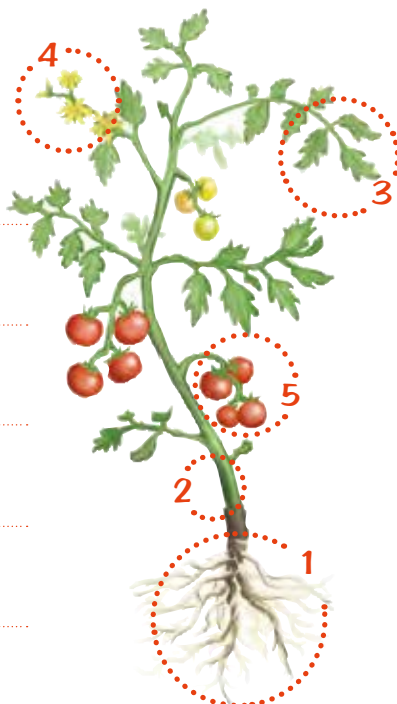
1

2

3

4

5

2 Zopakuj si stavbu těla houby. Pomocí čar uvedené části těla houby správně označ do obrázku.

pochva

podhoubí

klobouk

třeň

lupeny

výtrusy

prsten

5 Správně přiřaď a do obrázku vepiš správné písmeno:

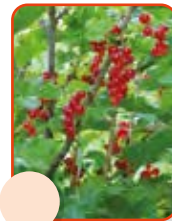
a byliny

b keře

c stromy

smrk
pichlavý

rybíz
červený

kopretina
bílá

pšenice
setá

ostružiník
maliník

jabloň
domácí

6 Umiš správně pojmenovat rostliny na obrázku? Pokus se napsat jména rodová i druhová. Jestli si nevíš rady, hledej v atlasech či encyklopediích.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7 Na loukách, ale i v parcích a zahradách rostou některé druhy léčivých rostlin. Dokážeš napsat alespoň tři?

.....

.....

.....

.....

8 Přiřaď správně živočichy k jednotlivým skupinám a uveď další příklady:

a motýli: .....

b blanokřídílí: .....

c brouci: .....

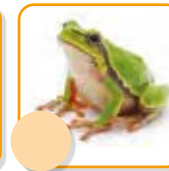
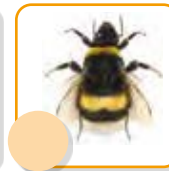
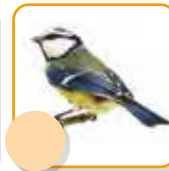
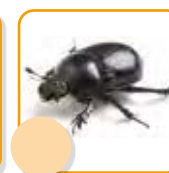
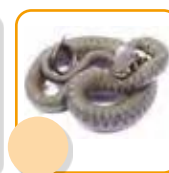
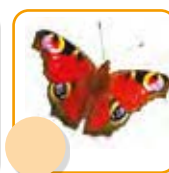
d ryby: .....

e obojživelníci: .....

f plazi: .....

g ptáci: .....

h savci: .....

9 Zakroužkuj správnou odpověď:
Bezobratlí živočichové mají kostru složenou z kostí a mají páteř. ANO NE

Obratlovci mají kostru složenou z kostí. Základem kostry je páteř. ANO NE

I. ČLOVĚK V PŘÍRODĚ

2. NEŽIVÁ PŘÍRODA

3 Vyber správná slova a doplň je do vět.

písek

horniny

slída

nerosty

žula

křemen

živé

neživé

Horniny se skládají z ..... . Nejznámější horninou je .....

Je tvořena především nerosty živcem, ... a .....

Nerosty i horniny řadíme do ..... přírody, jsou to neživé přírodniny.

4 Nerosty a horniny člověk využívá již od pravěku. Nerostné suroviny nás obklopují v každodenním životě.

Nerostné suroviny dělíme na:

a N

b R

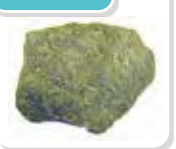
c E

Nerosty a horniny na obrázcích správně pojmenuj a dopiš k nim písmeno skupiny, do které patří. (nápověda: žula, pískovec, zlato, magnetit, černé uhlí, ropa)

5 Horniny podle jejich vzniku dělíme na tři skupiny. Doplň jejich názvy a připoj čarami k jednotlivým skupinám obrázky hornin:

znělec

1

slepenec

2

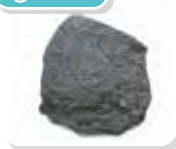
VYVŘELÉ

3

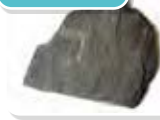
rula

gabro

jílovitá
břidlice

svor

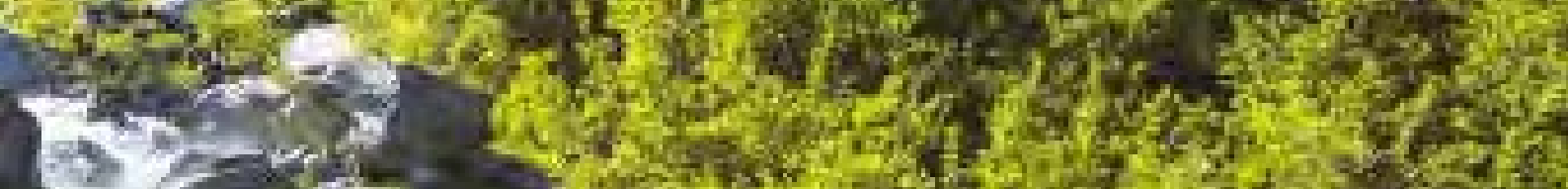

6 V přesmyčkách najdi názvy hornin.

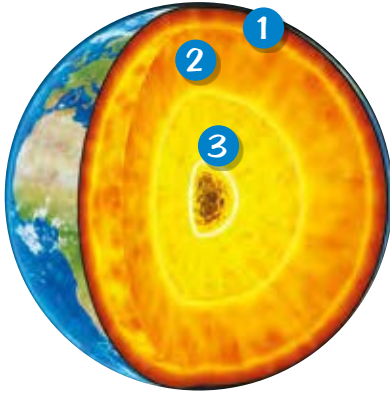
lažu

mormra

necvápe

7 Popiš jednotlivé vrstvy Země.

1

2

3

8 Které dvě stavby spojené s Karlem IV. jsou z pískovce?

9 Dopln chybějící písmenka.

V České republice najdeme naleziště těchto nerostných surovin:

Č ..... U .....

H ..... U .....

V ..... C .....

K ..... N .....

R ..... A .....

U ..... N .....

10 Do slepé mapy České republiky zakresli místa s těžbou černého a hnědého uhlí.

● černé uhlí   ● hnědé uhlí

11 Roztříd' do sloupců tyto nerostné suroviny:

-

nerudní suroviny	rudý	energetické suroviny

I. ČLOVĚK V PŘÍRODĚ

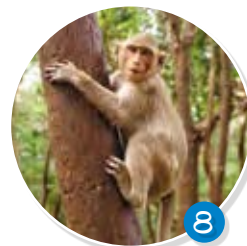
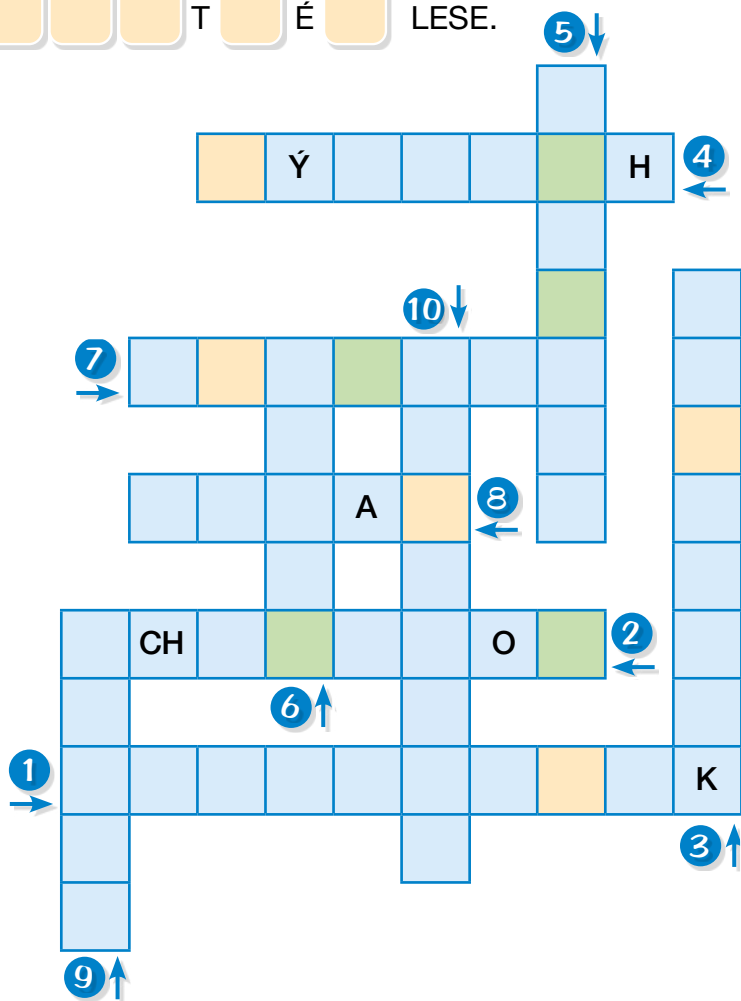
4. ČLOVĚK A ŽIVÁ PŘÍRODA

3 Do prázdných políček napiš (svisle i vodorovně) ve směru šipky rodová jména rostlin a živočichů z obrázků. Barevně označená písmena doplň do tajenky:

Co mají všechny tyto rostliny a živočichové společného?

NACHÁZÍ SE V   CKÉM PÁSU,

V   T É LESE.

4 Poznáš podle popisu, kdo se ti představuje? Najdi ho na obrázcích a doplň jeho název.

Mám hustý kožich, který mi poskytuje izolaci proti horku ve dne a chladu v noci. Moje široká chodidla mi zajišťují stabilitu na písku, dlouhé oční řasy a uzavíratelné nozdry mě chrání při písečných bouřích. V hrbu si ukládám tuk, který využívám během období nedostatku potravy a vody.

Jsem ..... z obrázku číslo .....

Jsem malého vzrůstu, s velkou schopností zadržovat vodu. Mám rád vlhká a stinná místa. Jsem .....

z obrázku číslo .....

5 Najdi ve větách ukryté obyvatele moří a oceánů.

Malý Pavel Ryba rád čte.

Lomikare, tady nic není!

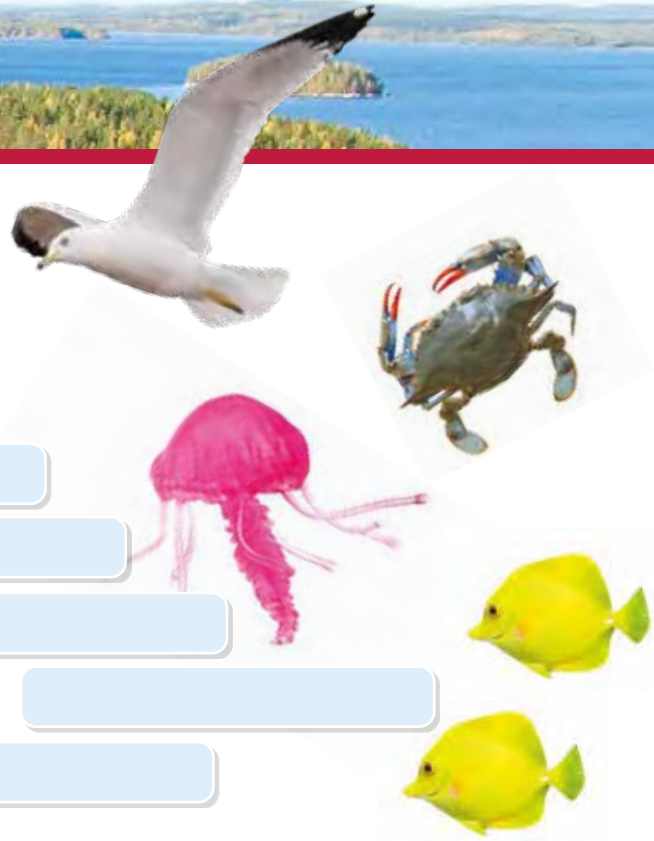
Potkal Karla nedaleko školy.

Metoda „cukr a bič“ vždy neplatí.

Davy dravých bojovníků se hnaly polem.

„Do špinavých pracek nic neber,“ říkával můj dědeček.

Žraločí kůže je na omak relativně drsná.

6 Zařaď správně živočichy z předešlé úlohy č. 5. Můžeš zapsat i některé další vodní živočichy, kteří patří do stejné skupiny.

Bezobratlí	Obratlovci				
	Ryby	Obojživelníci	Plazi	Ptáci	Savci

7 V přesmyčkách najdi mořské živočichy. Pokus se o nich zjistit něco zajímavého a řekni o tom ostatním spolužákům. Označ symbolem ♥, kdo je savec, a nakresli ♣ k býložravci.

RMŽO

BATSORLA

STUPKAŇKÁ

KOATSAK

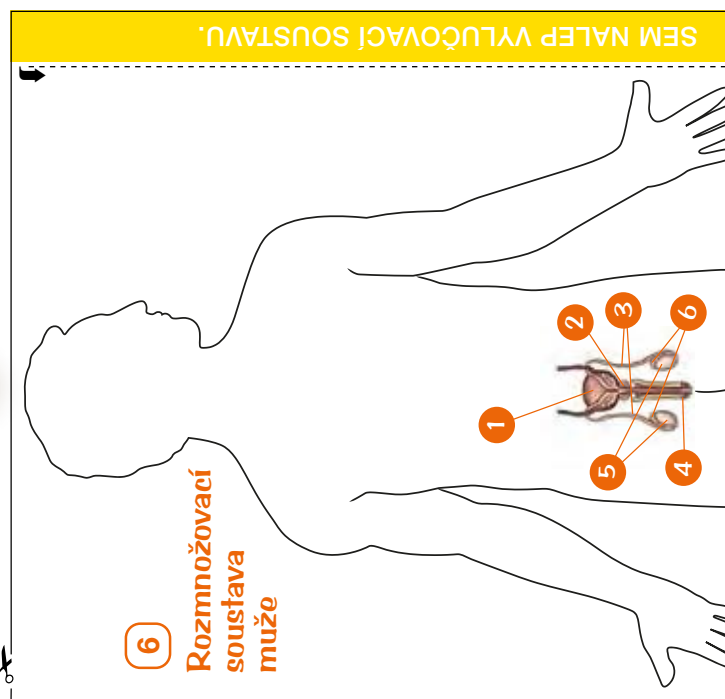
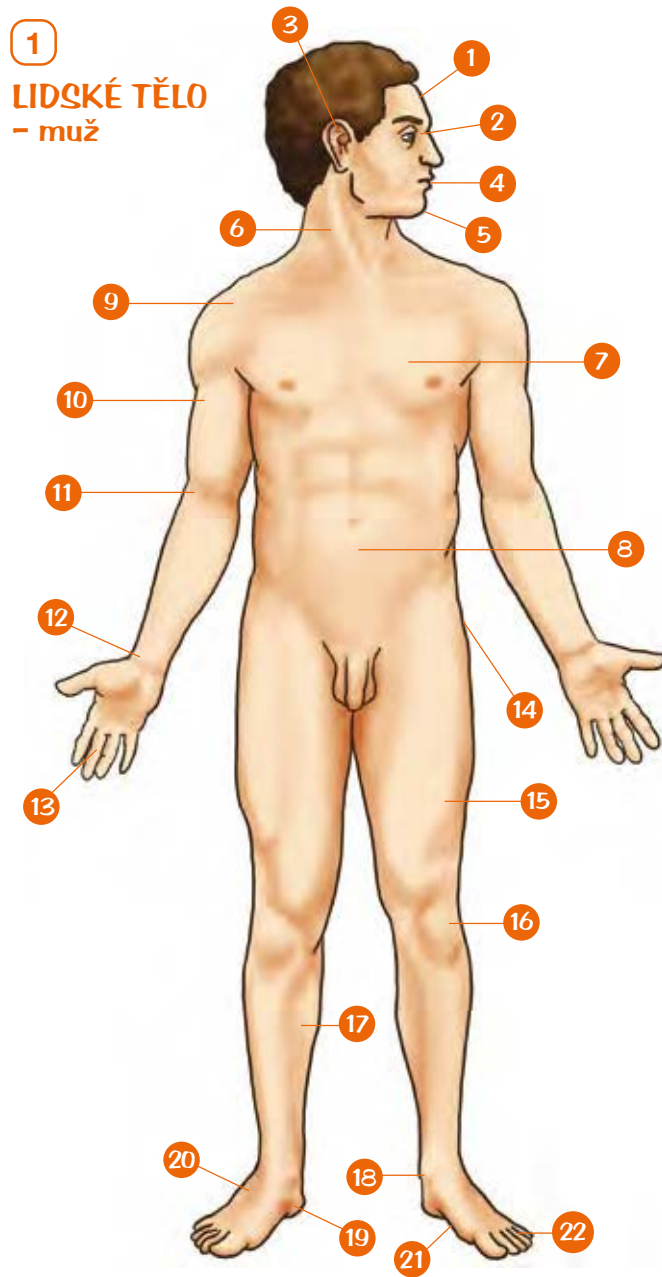
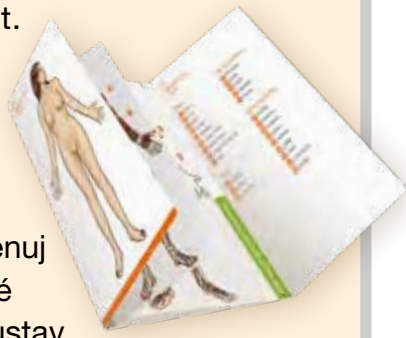
LIDSKÉ TĚLO

(skládanka)

Slož si skládanku o lidském těle.

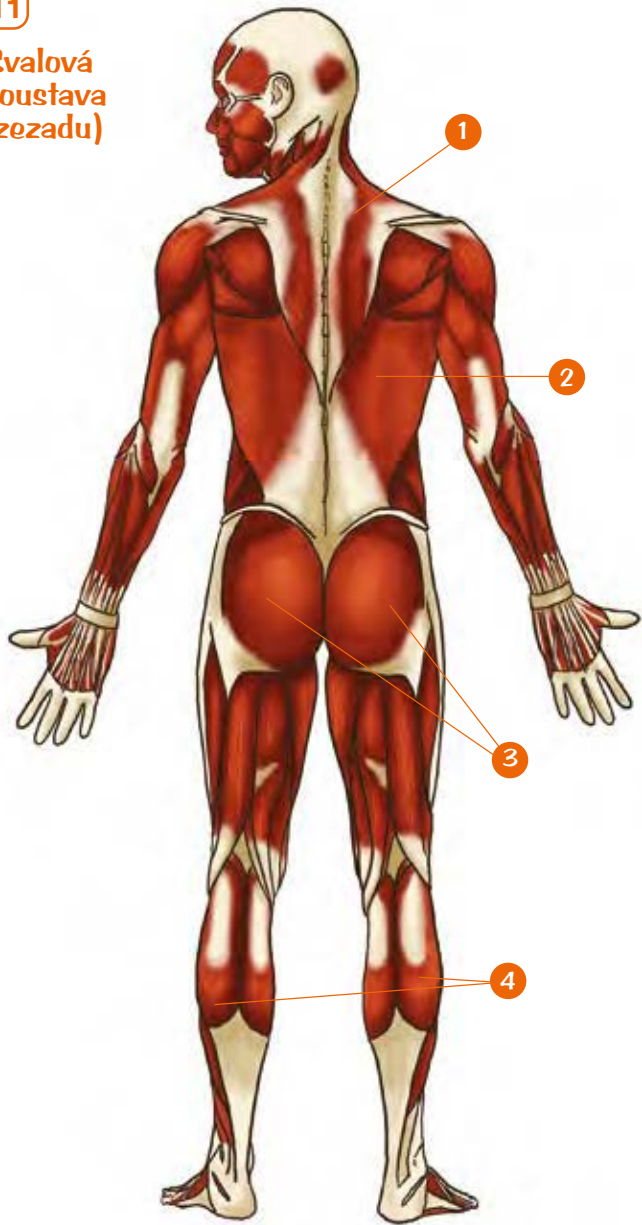
Postupuj podle návodu:

- 1)** Vystřihni jednotlivé díly skládanky s obrázky podle plné čáry se symbolem nůžek. ✂
- 2)** Největší díl označený dole oranžovým pruhem (obrázky navrch) ohni dvakrát směrem od sebe podle přerušovaných čar. ↔
Otoč díl obrázkem svalové soustavy dolů.
- 3)** Ohni podle přerušovaných čar směrem k sobě také okraje všech ostatních dílů (obrázky navrch), které se budou do skládanky vlepat.
- 4)** V obrázcích č. 2 (svalová soustava zepředu) a č. 7 (kostra) vystřihni podle naznačené čáry otevírací okénka.
- 5)** Seřaď si všechny vystřižené díly podle čísel sestupně od 10 do 2 (obrázky navrch). Budeš je v tomto pořadí vlepat.
- 6)** Podle barev vlepuj postupně okraje jednotlivých dílů na vyznačená místa do skládanky (proužky stejných barev na sebe). První vlepiš č. 10 – nervovou soustavu.
- 7)** V hotové skládance by měly být všechny díly seřazené podle čísel (od 1 do 10). Obrázky pod vystřiženými okénky lze obměňovat.
Můžeš si nyní lépe představit, jak vypadá lidské tělo.
- 8)** Zopakuj si své znalosti a pojmenuj správně části označené čísly u jednotlivých soustav. Řešení ke každému obrázku najdeš na jeho rubové straně.

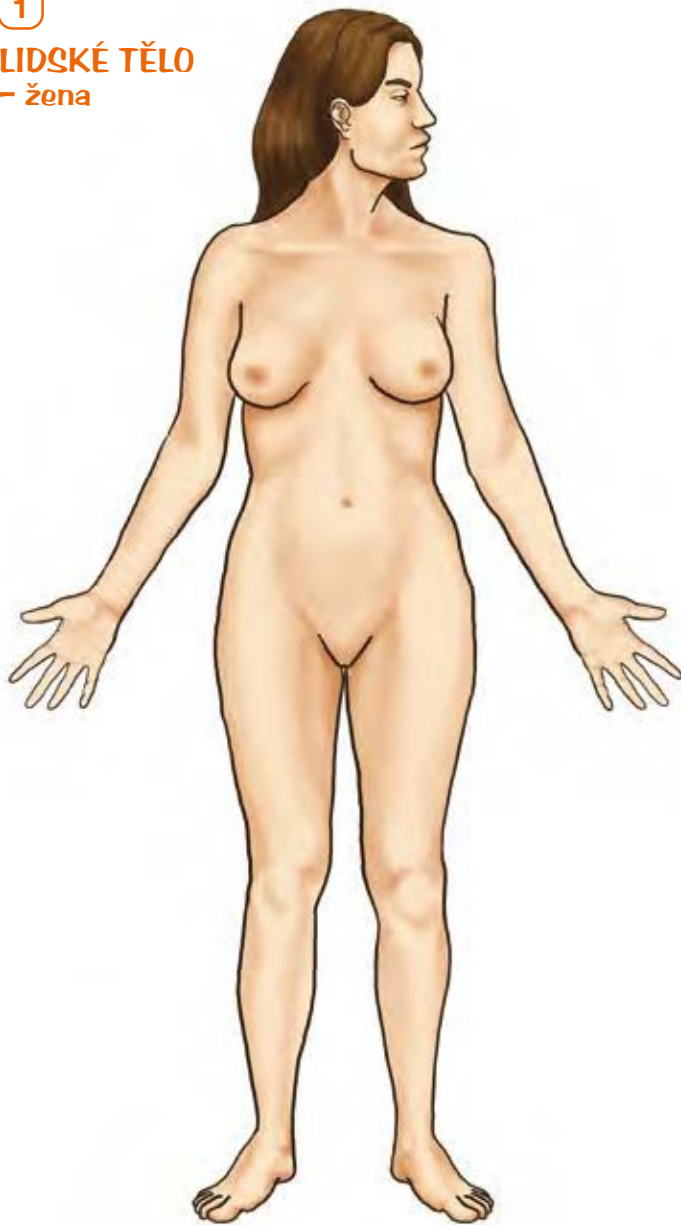
11

Svalová soustava (zozadu)

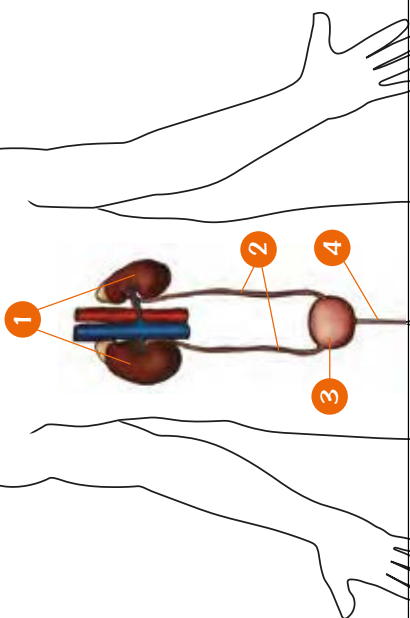

1

LIDSKÉ TĚLO - žena

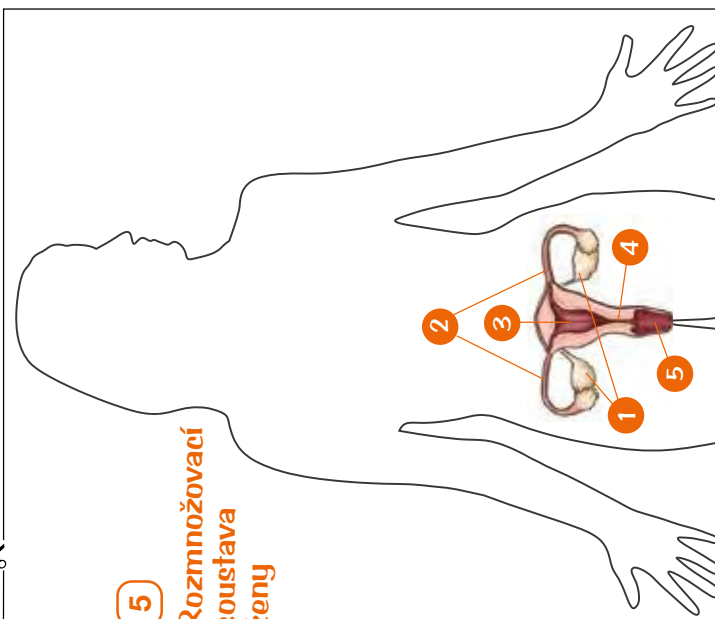

SEM NALEP TRÁVICÍ SOUSTAVU.

4 Vylučovací soustava

SEM NALEP SVALOVOU SOUSTAVU.

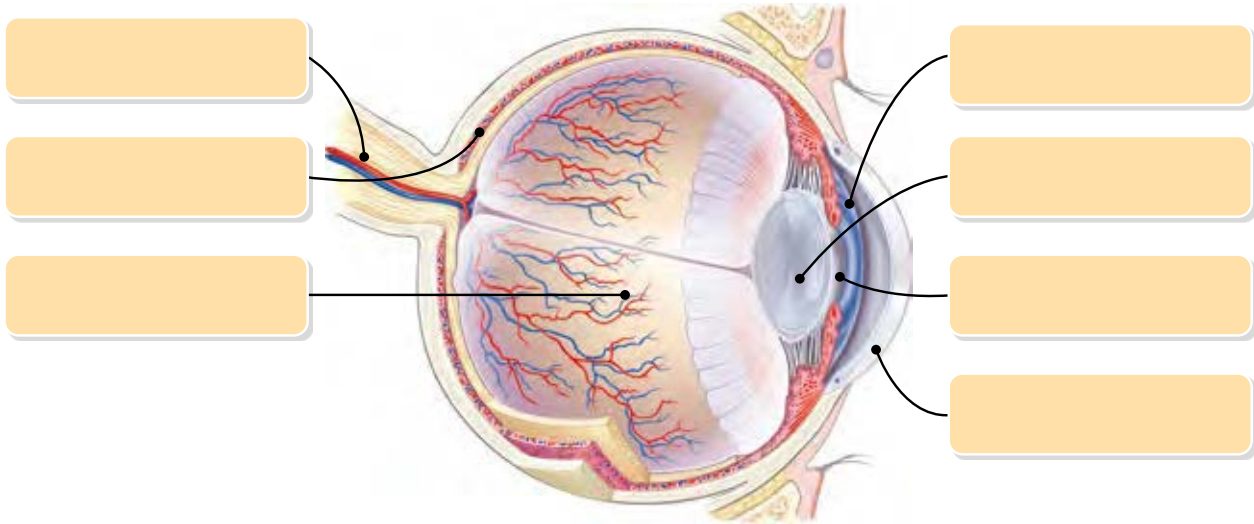

5 Rozmnožovací soustava ženy

II. ČLOVĚK

1. LIDSKÉ TĚLO

12 Popiš zrakový orgán: **nisítce** **hovkadu** **kačoč** **nicezor** **kahovro** **vycé** **konervvůzra**

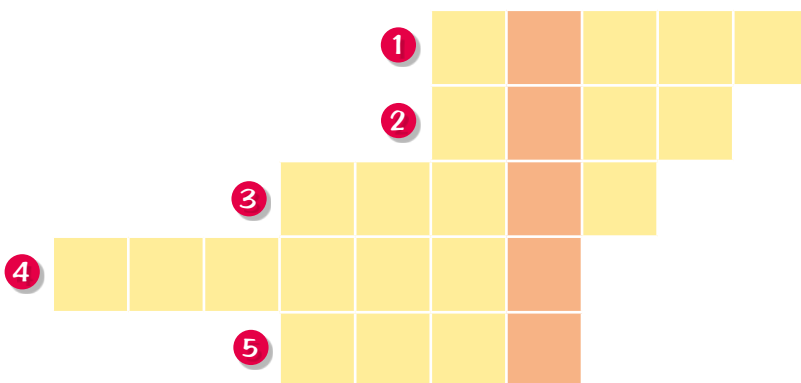

13 Vytvoř s kamarádem(kou) dvojici a vzájemně si pozorujte oční změny. Odpověz na otázky a výsledek pokusu zapiš.

Dívej se do okna (do světla). Kamarád(ka) bude přitom pozorovat tvoje zornice. Na 10 sekund si zakryj oči rukama a pak je rychle odkryj. Zakryj si jedno oko a pak rychle odkryj. Reaguje jedno oko, nebo obě? Kdy se zornice zvětší?

14 Doplň křížovku. Tajenkou je zelenina, která posiluje náš zrak, protože obsahuje hodně vitamínu A:

- 1 schopnost organismu přijímat informace z okolí
- 2 smysl umožňující vnímání světla, barvy a tvaru
- 3 nosíme brýle nebo kontaktní...
- 4 tenká vnitřní vrstva oka, obsahuje buňky citlivé na světlo
- 5 do mozku vede zrakový...

15 Většina žáků slyší šepot na 6 metrů. Zjisti, jak jsi na tom ty a tvůj (tvoje) kamarád(ka).

Odměř 6 metrů a označ vzdálenost. Otoč se zády ke kamarádovi a opakuj, co ve vzdálenosti 6 metrů šeptá. Jestliže normální – nezdůrazněný šepot neslyšíš, může jít kamarád blíž. Vyměřte se.

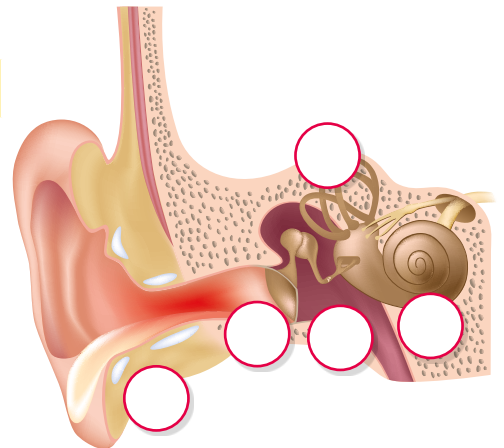
Výsledek pokusu zapiš:
SLYŠÍM DOBŘE
NA VZDÁLENOST

metrů.

16 Doplň křížovku a označ dané části ucha na obrázku čísly:

1	Ú						Í	R						Y
2	H						Ď							
3							Í	B						C
4	S						Í	U						
5	B													K

- 1 Udržuje rovnováhu
- 2 Zprostředkovává sluchové vjemy
- 3 Zachycuje zvuky
- 4 Zesiluje zvuk
- 5 Odděluje střední ucho od vnějšího

Tajenka: Smyslovým orgánem   je ucho.

17 Doplň neúplný text. Použij slova z nabídky:

bubínku sluchové kladívko uši sluchu zvukovod kovádlínka boltce třmínek vnitřním

Ústrojím sluchu jsou naše..... Zvuk zachycujeme pomocí.....
 O zevní..... bychom se měli pravidelně starat. Zanesení uší může být zdrojem
 řady zdravotních problémů. Při čištění uší bychom měli být opatrní, abychom si nezpůsobili
 poranění..... Střední ucho tvoří tři malé kůstky:..... ,
 ..... a..... Ve..... uchu se
 nachází..... buňky, které vnímají výšku a hlasitost tónů. Při poslechu
 příliš hlasité hudby dochází k poškození.....

18 Zakroužkuj správnou odpověď:

Při kterém onemocnění se nám snižuje činnost čichu?

- a) krátkozrakost
- b) rýma
- c) zánět spojivek

Čichové buňky jsou uloženy v:

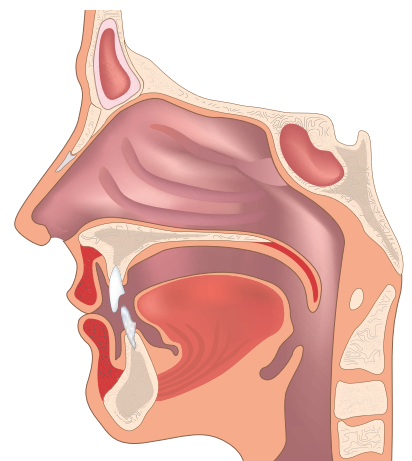
- a) oční sliznici
- b) kůži
- c) nosní sliznici

Smyslový orgán čichu je:

- a) jazyk
- b) ucho
- c) nos

Nos je nezbytný pro:

- a) trávení
- b) dýchání
- c) vylučování

II. ČLOVĚK

2. LIDSKÉ VÝTVORY

ČLOVĚK A PRŮMYSL

1 Přiřaď druhy průmyslu k jednotlivým výrobkům pomocí barevného rozlišení.

KOŽEDĚLNÝ   **KERAMICKÝ**
SKLÁŘSKÝ   **PALIV A ENERGIE**
TEXTILNÍ A ODĚVNÍ   **DŘEVOZPRACUJÍCÍ**
CHEMICKÝ   **POTRAVINÁŘSKÝ**
STROJÍRENSKÝ   **HUTNICKÝ**

2 Dopiš, který druh průmyslu je zastoupen v těchto městech:

Karlovy Vary

Prostějov

Ostrava, Most

Mladá Boleslav

Šumperk

Zlín

ČLOVĚK A PŘÍJEM INFORMACÍ

.....
.....
.....
.....
.....

1 Dopiš k obrázkům názvy zařízení a přiřaď je ke správnému popisu.

Přenáší mluvené slovo, umožňuje komunikaci.

1

Přehrává obraz a zvuk, informace a filmy na DVD.

5

Umožňuje skenování obrázků na flash disk i do počítače.

2

Slouží ke zpracování a uchování programů a dat.

6

Přenáší zvuk, jeho prostřednictvím získáváme informace a odpočíváme.

3

Rozmnožuje psané a tištěné slovo, obrázky a fotografie.

7

Zaznamenává a přehrává obraz a zvuk (foto i video).

4

Přenáší psanou, tištěnou a obrazovou informaci.

8

2 Napiš, k čemu člověk využívá informační a komunikační techniky:

- a
- b
- c
- d

Které informační a komunikační techniky používáš ty sám(a)?

K čemu je nejčastěji využíváš?

Pracovní sešit Hravá přírodověda 5:

- Sestavili odborní pedagogové na základě svých zkušeností s výukou na ZŠ.
- Na celkem 56 stranách naleznete dvě hlavní části (Člověk v přírodě a Člověk) přehledně rozdělené do 6 kapitol s přílohou.
- Součástí sešitu je také opakování ze 4. ročníku a závěrečný souhrnný test.
- Moderní a plnobarevný design podporuje motivaci a kreativitu žáků.
- Pestré typy úloh (křížovky, doplňovačky, rébusy apod.) slouží žákům k procvičování probíraného učiva hravou a zábavnou formou.
- Cvičení jsou doprovázena fotografiemi a ilustracemi, u některých úloh se v tajenkách skrývají zajímavosti navíc.
- U každé kapitoly je vyčleněno místo na vlastní poznámky.
- Součástí pracovního sešitu je také příloha – skládanka lidské tělo.

Pracovní sešit
doplňuje učebnice
Hravá přírodověda 5:

Učebnice a pracovní sešit
z řady Hravá přírodověda
pro 4. ročník:

ISBN 978-80-7563-070-4

**Pracovní sešit je připraven v souladu
s Rámcovým vzdělávacím programem.**